

CHP NEDİR, NE DEĞİLDİR?

“Umudumuz Ecevit” sloganı tutmuştur. Halk kitlelerinin ve ilerici aydın çevrelerinin bir kesimi Ecevit’e umut bağlamış görünüyor: Parti olarak CHP’den çok Ecevit’in kendisine. Bu bir olgu. Bu umudun yanlıgısı önce bu noktadan başlıyor, çünkü bir CHP iktidarının ne yapıp yapamayacağı liderinin kişiliğinden çok partinin niteliğine bağlıdır.

Ecevit, “Bizim solumuzdakiler fikir özgürlüğünden başka bir şey bizden beklemesinler,” diyor. Beklenmiyor zaten. “Türkiyedeki demokrasi Batı’dakilerin aynı olacaktır, ne bir eksik, ne bir fazla,” diyor yine sayın CHP lideri. Bu da tamam. CHP iktidara geldiğinde -gelirse- bu dediklerini yapsın, elverir. Yapabilir mi? Şarta bağlı.

Yedi aylık CHP iktidarında gördük ki, CHP, savunuculuğunu yaptığı emekçi halk kitlelerine değil, toplumdaki egemen güçlerin kimi odaklarına veya bir kesimine dayanma eğilimindedir. Oysa halk kitlelerine dayanıp onları politik seferberliğe sokmadan CHP, veya herhangi bir iktidar, demokratikleşme sürecini ileriye götürmez. CHP, sınıfsal niteliği gereği, böyle bir seferberliği başaracak parti değildir.

Demokrasi sorununu tüm gerçekliği ve açık seçikliği ile halk kitlelerine anlatabilecek ve demokrasi mücadelesinde kitleleri harekete geçirebilecek parti işçi sınıfının sosyalist partisidir. Bu nitelikte etkin bir parti aracılığı ile işçi ve emekçi kitlelerinin baskısı ve dayatması olmadan Türkiye’de Batıdakilere benzer, o kapsamda, bir demokrasi gerçekleşemez. İşçi sınıfının kendi bağımsız partisine sahip olması Batılı demokratik rejimin vazgeçilmez, geciktirilmez ön şartıdır. Bu şartın yerine gelmesi ise, böyle bir partinin kurulması mücadelesinin verilmesi, girişimine geçilmesiyle olur. Önce demokratikleşme süreci ilerlesin, demokratik ortam genişlesin, sonra işçi sınıfının kendi bağımsız partisi kurulsun tezi arabayı atların önüne koymaktır. Hiç bir şey, o şeyi elde etmek için kararlı çaba göstermeden elde edilemez. Kapitalist bir toplumda, hele Türkiye gibi geri ve burjuvazisi kendi gücünden ikircilikli, karşılaştığı sorunlardan tedirgin olan, bir toplumda sosyalist mücadele, hatta ona bağlı olarak demokratikleşmeyi ilerletme ve genişletme mücadelesi, bir takım rizikoları da beraberinde taşır. Ama her işin kendine özgü rizikoları vardır, bunları göze almadan hiç bir alanda hiç bir iş başarılamaz, hele sosyalizm mücadelesinde.

CHP iktidara gelse, fikir özgürlüğünü ve Batılı ölçüde demokratik rejimi gerçekleştirme isteğinde içtenlikli de olsa, solundan ısrarlı demokratik istemler ve itelemeler gelmeden demokratikleşme sürecini ilerletmeyi, örneğin 141, 142 ve diğer anti-demokratik kanun hükümlerini ortadan kaldırmayı başaramaz. Burjuvazinin ve ona bağlı diğer çıkar çevrelerinin direnişini bir karşıt güçle en azından dengelemek zorunludur. CHP kendi başına bu güce sahip değildir.

Kaldı ki, yedi aylık CHP iktidarında 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasının değil, açıklığa kavuşturulmasının ve şiddet unsurunun eklenmesinin üzerinde du-

rulduğu, CHP'nin bileşiminin eştürden (mütecenis) olmadığı görüldü. Tüm öbür demokratik gereksinmeler ve istemler için de durum aynıdır. Demokratik hak ve özgürlükler burjuvaziden keskin mücadeleler sonucu, kopara kopara alınmıştır. Örnek gösterilen Batı'da böyle olmuştur ve böyle olmaktadır.

Ecevit, CHP'nin kendi dışındaki kişi ve örgütlerin hiç biriyle iş birliği, cephe birliği etmeyeceğini söylüyor. Karar, kuşkusuz kendilerine aittir. Güç birliği, cephe birliği hareketlerine taraflar kendi iradeleriyle, gönüllü çabalarıyla katılırlar. Ama bir de, kişi ve örgütlerin kararları dışında, objektif olarak beraberlik içinde, koşut doğrultularda oluşan hareketler vardır. Örneğin, 141, 142 ve diğer anti-demokratik hükümlerin kaldırılması istem ve hareketleri belirli biçimlerde ortaya çıktığında CHP, kendini solundakilerden ayırt ettirebilmek için hareketsiz, çekimsiz mi kalacaktır? Ya da onlara karşı mı çıkacaktır? Çok yakın geçmişte CHP, TÖB-DER toplantı ve yürüyüşlerine yapılan saldırıları yermekle yetinmemiş, bu toplantı ve yürüyüşlerin "gerekliliği" tartışmasına girmiş ve gereksiz gördüğünü belli ederek TÖB-DER'e karşı tavır almıştır. Bu, saldırganların küstahlığı karşısında üstlerine gitme yerine savunmaya geçme, gerilemedir. En haklı olunan bir olayda gerileme, saldırganlığın daha güçlenmesi, azgınlaşması sonucunu verir.

Seçimlerde CHP emekçi kitlelerden ve işçi sınıfının bir bölümünden oy alacaktır; çoğunluğu sağlayıp iktidara da gelebilir. Ama CHP emekçi kitlelerin partisi olamayacaktır; işçi sınıfının partisi ise hiç değildir. CHP'nin iktidarı da emekçi kitlelerin iktidarı olmayacaktır; istese de olamayacaktır. Burjuvazinin almaşık partisi ve iktidar biçimi olmaya adaydır, tüm sosyal demokrat partiler gibi. Ama gelişmiş ülkelerin sosyal demokrat partileri kadar bile şanslı değil. Bir sosyal demokrat denemeye oyalanmaya Türkiye ekonomisinin takati, burjuvazisinin de niyeti yok. Burjuvazinin CHP'ye yakın kesiminin temsilcisi ve sözcüsü durumundaki eski sanayi odası başkanı Ertuğrul Soysal'ın, işçi talepleri sürer giderse Türkiye sanayiinin yıkıma uğrayacağı yollu sözlerinin üzerinden unutulacak kadar zaman geçmiş değil. Burjuvazinin bir kesimi CHP'ye niçin yakın? Gerçekçi olduğundan, CHP'nin hiza geleceğini kestirdiğinden. Kitlelerin umut bağladığı parti olarak kitleleri daha kolay kontrol altına almaya yarayacağını hesapladığından, hiç değilse bir süre için.

Burjuvazinin büyük bölümü niçin CHP'den bunca ürküyor, iktidarı CHP'ye bırakmamak için bunca telaş, bunca korku gösterdi? Korku CHP'nin kendisinden değil, sol bir toprak kayması olasılığından. Cumhuriyetin kuruluşundan beri burjuvazi sol'a kalın bir duvar örmeye özel bir özen gösterdi. Bütün bu çabaya karşın yine de toplumsal gelişme durdurulamadığından, 1961 sonrası duvarda bir yarık açıldı. Burjuvazi 1961-71 süresince ve özellikle 1971'den sonra bu yarığı kapatıp sıvamaya çalıştı. Korku, CHP iktidara gelirse, yarığın kapatılamayacağı, belki de daha büyüyeceği düşüncesinden kaynaklanıyor. Bu konuda burjuvazinin bu büyük kesimi, bu yazının başında belirttiğimiz yanılıyla düşünüyor, arabayı atların önüne koyarak. CHP sol'u güçlendirmeyecek, sol güçlendiği ölçüde CHP demokratik önerilerini başaracak, başarabilirse. CHP'nin ortanın solu konumuna gelmesi de zaten sosyalist hareketin gelişmesinin etkisiyle olmuştur. Sol'un güçlenmesi CHP'ye değil, toplum yapısındaki gelişmelere ve sosyalistlerin bunları doğru değerlendirip doğru eylem yürütmelerine bağlıdır.

Toplumunu demokratikleştiren ve daha da demokratikleştirecek olan temel güç işçi sınıfıdır, müttefik ve yardımcı güçler de emekçi kitleler. Onun için, yalnız sosyalizm değil, demokrasi konusunda da “Umudumuz işçi sınıfı”dır.

Bütün bu söylediklerimizden, CHP’yi, öbür sağcı partilerle birlikte terazinin aynı kefesine koyma sonucu mu çıkıyor? Hayır. İşçi sınıfı burjuvazi karşısında tavrını saptarken, burjuvazinin temel niteliğini gözden hiç kaçırmamak kaydıyla, onun içindeki ayrışmaları, kendi sınırları içinde görelilik olarak daha liberal, daha tutucu ve gerici kesimlerini ve bunların politik düzeyde yansımalarını dikkatle ele alır. Gözlenen durum, emekçi sınıflar ve işçi sınıfının bir bölümünün politik bilince ulaşırken doğrudan sosyalizme gelmediği, genel bir halkçı sosyal adaletçi evreye girdiği. Bu bir ilerlemedir, ama bundan ötürü “Bırakalım bu kendiliğinden oluşum ilerlesin, işçi sınıfının işlerliği gelişsin, sonra sosyalist çizgiye varılır” demek olmaz. İşçi sınıfı kendi etkin politik örgütlenmesiyle ülkenin politik yelpazesinde açıkça yerini almalı, gücünü göstermelidir.

Yürüyüş, Sayı 3, 29 Nisan 1975